

100 ÅR
1912 - 2012

SAKSBEHANDLER
Sindre Fjell

VÅR REF.
08/01590-17

ARK. Forvaltningsarkivet
50.0

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

DERES DATO

VÅR DATO
13.07.2012

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Finansnæringens Fellesorganisasjon
Postboks 2473, Solli
0202 Oslo

Forsikring av fredete bygninger og anlegg

Vi viser til tidligere korrespondanse og møter.

Riksantikvaren har mottatt flere meldinger om at eiere av fredete bygninger og anlegg ikke får forsikret eller fullverdiforsikret bygningene sine eller at eierne påføres betydelige merkostnader ved forsikring. Flere eiere opplyser også at premien økes når forsikringsselskapet ser at eiendommen er fredet. Årsaken antas å være at det knytter seg usikkerhet til hvilke antikvariske merkostnader som kan påløpe ved skade.

Direktoratet ser ikke grunnlag for denne ulike behandling og ønsker å medvirke til at eiere av fredete bygninger og anlegg får tilgang til de samme forsikringer og på samme vilkår som andre forsikringstakere.

Vi har i dag ca. 3.700 permanent fredete bygninger i privat eie. Riksantikvaren sitter ikke med tall som tyder på at disse bygningene er mer utsatt for skade eller ødeleggelse enn andre bygninger. Vi nevner bl.a. at det etter brannvernlovgivningen er særskilt branntilsyn for slike bygninger, ofte med en rekke særskilte forebyggende tiltak.

Når skade likevel inntreffer ved brann eller av andre årsaker; vannskade, stormskade, m.v., vil reparasjonskostnadene kunne bli større **dersom** kulturminnemyndigheten stiller krav til istandsetting eller gjenreising etter antikvariske prinsipper. Dette vil eventuelt kun være aktuelt ved delskade. Slike merutgifter kan f. eks. knytte seg til særskilte konservatortekniske undersøkelser eller at skadete bygningsdeler og interiør gjenoppbygges mest mulig identisk. Er en bygning totalskadet, og gjenoppbygging ikke er mulig, vil kulturminnemyndigheten ikke gi pålegg om gjenreising av kopi.

Etter kulturminneloven § 18 første ledd plikter eier av fredet byggverk m.v. å varsle regional kulturminnemyndighet (fylkeskommunen og Sametinget for samiske bygninger) om skade ved brann eller annen ulykke. Etter § 18 annet ledd plikter forsikringsselskapet parallelt å varsle

samme myndighet når de får skademelding fra eier. Brudd på begge varslingsplikter er gjort straffbar, jf. lovens § 27. Regional myndighet kan også bestemme at forsikringsbeløpet ikke skal utbetales før istandsettingssaken er avgjort.

Riksantikvaren forutsetter at den regionale myndigheten foretar befarings- og bestemmelse om bygningen skal istandsettes eller gjenreises. Slikt vedtak skal skje innen 6 uker. Det er dette vedtaket som avgjør at istandsettingen skal skje etter antikvariske prinsipper som kan være fordyrende i forhold til om istandsettingen følger ordinære polisevilkår.

Hvis regional myndighet bestemmer fordyrende istandsetting etter antikvariske prinsipper instrueres herved regional myndighet, ved gjenpart av dette brev, at full merkostnad skal dekkes av tilskudd fra samme myndighet. En slik bevilgning skal prioriteres fremfor andre tilskudd. Dette tilskuddet dekkes av de ordinære tilskuddsmidler som overføres årlig fra Riksantikvaren.

Regional kulturminnemyndighet kan søke Riksantikvaren om særskilte tilskudd til slike delskader, hvis det ikke er tilstrekkelige midler igjen av årets tilskudd. Riksantikvaren vil ved et slikt tilfelle vurdere om saken skal overføres direktoratet direkte.

Hvis skaden medfører en dispensasjonssøknad fra eier, og det settes direkte vilkår som er fordyrende for arbeidet, jf. § 15a, bestemmer direktoratet på samme måte at hele merutgiften dersom den direkte skyldes skaden, skal dekkes av tilskuddsmidlene.

Vi understreker at det i et hvert tilfelle er opp til kulturminnemyndigheten å ta stilling til om det skal fattes vedtak om istandsetting eller gjenreising etter kulturminneloven § 18 eller § 15a. Kulturminnemyndigheten må også vurdere saken ut fra tildelte tilskuddsmidler. Dersom eier skal være sikret istandsetting eller gjenreising etter antikvariske prinsipper, uavhengig av pålegg fra kulturminneforvaltningen, må eier derfor avtale dette særskilt med forsikringsselskapet.

Med denne presisering fra direktoratet, er det ikke grunnlag for forsikringsselskapene å behandle eiere av fredete bygninger og anlegg på annen måte enn andre eiere. Merkostnadene dekkes av kulturminneforvaltningen, dersom de ikke dekkes gjennom den konkrete forsikringsavtalen.

Vi har notert at det i bransjen opereres med en ordning «fullverdi-pluss» der forsikringstaker tilbys fullverdi pluss en litt høyere sum som en ekstra pott for å ivareta de antikvariske merverdiene. Dette kan synes som en interessant ordning for eiere av fredete bygninger forutsatt at forsikringspremien ikke blir nevneverdig høyere enn ved en ordinær fullverdiforsikring.

På sikt ønsker Riksantikvaren å bidra ytterligere til å forebygge brann og annen skade på fredet og verneverdig bebyggelse og vi er åpne for samarbeid med bl.a. Finansnæringens Fellesorganisasjon om dette.

Vi forventer for øvrig at forsikringsbransjen som en betydelig samfunnsaktør gjennom gode og rettferdige forsikringsordninger er med og tar ansvar for ivaretagelse av vår felles bygningsarv.

Hvis private eiere av fredet eiendom heretter ikke får samme vilkår som andre eiere, vil vi anbefale at sak reises for Finansklagenemnda.

Vi ber om at vårt brev distribueres til alle tilbydere av eiendomsforsikring.

Vennlig hilsen

Jørn Holme

Sindre Fjell
fung. avdelingsdirektør

Kopi til:

Miljøverndepartementet, Kulturminneavdelingen
Fylkeskommunene/Byantikvaren i Oslo
Sametinget
Byantikvarene i Bergen, Trondheim og Stavanger
Kulturminnefondet
Norsk Institutt for kulturminneforskning
Foreningen Fredet
Norsk Kulturarv
Fortidsminneforeningen